

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2481

Vragen van de leden **Groothuizen** en **Verhoeven** (D66) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *anti-corruptie rechtbanken in Oekraïne* (ingezonden 19 juli 2017).

Antwoord van Minister **Koenders** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 18 augustus 2017).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de uitspraken van de voorzitter van de Europese Commissie dat de oprichting van een speciale anti-corruptie rechtbank in Oekraïne niet nodig is en dat het instellen van speciale kamers binnen de bestaande rechtbanken volstaat?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Heeft u kennisgenomen van de kritiek van diverse Oekraïense instellingen en Niet-Gouvernementele Organisaties (NGO's) op deze uitspraak?²

Antwoord

Ja.

Vraag 3, 4, 5

Wat is de status van de uitspraak van de voorzitter van de Europese Commissie? Is dit de officiële positie van de Europese Commissie? Hoe beoordeelt u de uitspraken van de voorzitter van de Europese Commissie in het licht van de onder vraag 2 genoemde kritiek? Heeft Nederland in deze discussie een standpunt ingenomen. Zo ja, welk standpunt?

¹ <https://euobserver.com/foreign/138526>

² <https://ti-ukraine.org/en/news/ti-ukraine-is-against-the-anti-corruption-chambers-which-have-to-replace-the-independent-anti-corruption-court/>
<https://nabu.gov.ua/en/novyny/official-statement-currently-there-no-alternative-establishing-separate-anti-corruption-court>

Antwoord 3, 4, 5

Tijdens de EU-Oekraïne top is corruptiebestrijding één van de centrale onderwerpen van gesprek geweest. De voorzitter van de Europese Commissie Juncker heeft ook meerdere malen gesteld dat corruptiebestrijding één van de belangrijkste prioriteiten moet zijn in de hervormingen die Oekraïne onderneemt. De EU heeft de afgelopen jaren expliciet gevraagd om het oprichten van een onafhankelijk en efficiënt orgaan om corruptie te bestrijden, evenals een versnelling en intensivering van de strijd tegen corruptie. Zo heeft het hoofd van de EU-delegatie in Oekraïne Mingarelli tijdens een nabespreking van de EU-Oekraïne top met een aantal Parlementsleden en een delegatie van het Oekraïens maatschappelijk middenveld benadrukt dat de positie van de EU omtrent corruptiebestrijding niet is veranderd.

Ook de Europese Commissie heeft na de EU-Oekraïne top het belang van institutionele garanties voor onafhankelijkheid en transparantie benadrukt. In een op internet gepubliceerde brief van de Europese Commissie aan de NGO «Reanimation Package of Reforms» d.d. 17 juli jl. wordt deze boodschap herhaald. De Europese Commissie stelt dat het daarbij cruciaal is dat onafhankelijkheid is gegarandeerd, zowel functioneel als financieel. Dit moet tot stand komen via een transparant en onafhankelijk proces, waarbij ook speciale rechters moeten worden geselecteerd.

Het kabinet onderschrijft het standpunt van de Europese Commissie en benadrukt het belang van een consistente inzet van de EU, waarbij de EU nauw samen optrekt met belangrijke partners ten aanzien van de noodzakelijke hervormingen in Oekraïne, waaronder de Oekraïense regering zelf, het maatschappelijk middenveld en andere belangrijke actoren als het IMF.

Vraag 6, 7

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) heeft zich steeds een voorstander getoond van een anti-corruptie rechtbank; is het standpunt van de voorzitter van de Europese Commissie afgestemd met het IMF (Internationaal Monetair Fonds)? Zo nee, waarom niet?

Wat zijn de gevolgen voor IMF-steun als Oekraïne geen anti-corruptie rechtbank opricht?

Antwoord 6, 7

De Europese Commissie en het IMF zijn voortdurend met elkaar in dialoog over het hervormingsproces in Oekraïne. Voor het IMF is het bestrijden van corruptie ook een belangrijke doelstelling van het IMF-programma aan Oekraïne. Dit werd nogmaals benadrukt door de delegatieleider van het IMF bij het meest recente bezoek aan Oekraïne³.

Het IMF volgt de voortgang van het programma nauwgezet. Bij iedere review van het IMF-programma beoordeelt het IMF of Oekraïne aan de kaders van het programma voldoet en of er voldoende progressie is geboekt. Daarbij wordt nadrukkelijk ook gekeken naar de voortgang op het gebied van corruptiebestrijding. Alleen dan zal het IMF overgaan tot uitkering van een volgende tranche. Nederland hecht eraan dat effectieve voortgang van corruptiebestrijding een belangrijk aandachtspunt blijft voor zowel IMF als EU.

Vraag 8, 9, 10, 11

Is het u bekend dat Oekraïne de laatste jaren, onder internationale druk, onafhankelijke instituties heeft opgericht voor de bestrijding van corruptie, zoals het Nationaal Anti-Corruptie Bureau (NABU) en het Speciale Anti-Corruptie Openbaar Ministerie (SAPO)? Deelt u de mening dat de instelling van een speciale anti-corruptie rechtbank daarom een logische (vervolg)stap zou zijn?

Deelt u de mening dat het voor het succes van de corruptiebestrijding in Oekraïne cruciaal is dat (grote) corruptiezaken worden berecht door deskundige, onafhankelijke rechters die vrij zijn van druk en wier veiligheid is gegarandeerd?

³ Zie <http://www.imf.org/en/News/Articles/2017/05/26/PR17192-Ukraine-Statement-at-Conclusion-of-IMF-Mission>

Deelt u de mening dat het de voorkeur verdient om een speciale anti-corruptie rechtbank op te richten, omdat dat betere waarborgen biedt voor een deskundige en onafhankelijke berechting van ernstige corruptiezaken? Bent u bereid deze kwestie in Brussel aan te kaarten en te pleiten voor de oprichting van een speciale anti-corruptie rechtbank? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8, 9, 10, 11

Nederland benadrukt via bilaterale, Europese en multilaterale kanalen het belang van versterking van corruptiebestrijding in Oekraïne en blijft dit doen. Nederland was daarom een groot voorstander van de oprichting van de NABU en SAPO, dat een belangrijke voorwaarde was in het IMF-programma. Daarnaast heeft Nederland zich het afgelopen jaar geschaard achter het standpunt van de belangrijkste internationale donoren en Oekraïense NGO's dat de oprichting van een speciale anti-corruptie rechtbank noodzakelijk is. Nederland heeft hier ook actief bij de Oekraïense autoriteiten voor gepleit. Het kabinet deelt de mening van de Europese Commissie dat de onafhankelijkheid en transparantie van het op te richten institutionele kader gewaarborgd moeten zijn. Ook de onafhankelijkheid, deskundigheid en veiligheid van de aan te wijzen rechters is daarbij cruciaal. Het is daarom van belang dat Oekraïense NGO's – zoals «Reanimation Package of Reforms» – bij het gehele proces betrokken blijven.